

אני רוצה להתייחס לשני היבטים של חוק הגיוס והשפעתו על תעסוקת צעירים ועל המשק. מאז ה-7 באוקטובר, שירתו או שעדיין משרתים במילואים אלפי סטודנטים וסטודנטיות ואיתם גם חברות וחברי סגל צעירים, שנמצאים בגילאי שירות.

כולם התגייסו מיד וללא שאלות והפסידו עשרות רבות של ימי לימודים ומחקר. האוניברסיטאות והמכללות השקיעו זמן ומשאבים רבים כדי ששנת הלימודים של משרתי המילואים לא תיפגע. ההתאמות כללו, בנוסף להקלות ופטור מקורסים, גם שעות הוראה פרטניות, הזזה של קורסים ומועדי בחינות ועוד. על אף זאת, שירות המילואים הממושך מנע מסטודנטים וסטודנטיות רבים להשלים את הכשרתם הסמסטר, ומחוקרים צעירים רבים לעמוד ביעדי מחקריהם. מעבר לכך, ההתאמות יוצאות הדופן שניתנו למשרתי המילואים הן אמצעי שניתן לנקוט בו בחירום, לא כשגרה שנתית.

משמעות חוק הגיוס, שיחייב את העלאת גיל הפטור ממילואים ואת מספר ימי השירות השנתית, היא היעדרות ממושכת של סטודנטים מהלימודים והיעדרות קבועה וממושכת של סגל צעיר, ולא כל כך צעיר, מההוראה והמחקר.

ההשפעה על החיים האישיים, המשפחתיים והמקצועיים באקדמיה קשה כמו בתחומים אחרים במשק, אולם לא בכך אתמקד. ייחודה של האקדמיה, על פני תחומים אחרים, הוא תפקידה בהכשרת הדור הבא של אנשי מקצוע מעולים—עובדי הייטק, רופאות, מהנדסות, עובדים סוציאליים, מורים, ועוד. לאורך זמן, יהיה קשה מאוד למצוא פתרונות לשירות מילואים ממושך, שלא יפגעו בהכשרתם של המומחים הללו.

פטורים אינם פתרון—אף אחד מאיתנו לא רוצה רופא שקיבל פטור מקורס קרדיולוגיה, או מהנדסת שקיבלה פטור מקורס חוזק מבני. ולא מדובר בקורס אחד. שירות מילואים שנתי של 50 יום משמעו היעדרות מ-60 אחוז מסמסטר שלם, שהם כעשירית מהכשרתו של רופא וכשמינית מהכשרתו של מהנדס בניין. לפגיעה בהכשרה ובמקצועיות של בוגרי המוסדות להשכלה גבוהה יהיו השלכות כלכליות, חינוכיות, בטיחותיות, ביטחוניות ועוד, על כל אחד ואחת מאיתנו, שלא נוכל להתחמק מהן לאורך זמן.

היבט נוסף של החוק המוצע הוא הפגיעה בחברות וחברי הסגל הצעירים. שירות מילואים שנתי של 50 ימים יפגע קשות בהוראה ובמחקר של חוקרות וחוקרים המהווים את דור העתיד של המדע בישראל, דווקא בשלב בו אנו כחברה צריכים שישקיעו את כל מרצם בהוראת הדור הבא ובקידום המדע.

יתרה מכך, בעקבות סקר שערכה האקדמיה הצעירה בקרב חברי סגל צעירים, אנחנו חוששים שגזירה כזו תתרום לבריחת המוחות מישראל. חברות וחברי סגל צעיר שנקלטו במוסדות בארץ כבר החלו עוזבים למקומות שיספקו להם את התנאים להצלחה במקום לערום קשיים. חשוב לא פחות, בוגרי תואר דוקטור רבים שיצאו להכשרת פוסט-דוקטורט בחו"ל צפויים שלא לחזור לארץ ולהשתלב במקצועות עתירי ידע במשק, ובמחקר האקדמי.

לסיכום, חוק הגיוס מכביד את הנטל על אלה שממילא תורמים. לחוק כזה, אם יעבור, תהיינה השלכות עמוקות ומתמשכות על איכות ההשכלה הגבוהה, על המקצועיות והמקצוענות של מגוון רחב של בעלי מקצוע, על כל המשתמע מכך, וכן על עתיד המחקר האקדמי בישראל.